

Het ontstaan van Hoogeveen

Eind 2001 startte een groot onderzoek naar het ontstaan van Hoogeveen, op verzoek van burgemeester Urlings en Rien Cardol, van de afdeling communicatie. Hoe groot, dat was toen nog niet te overzien. Er hebben diverse personen met klinkende namen en titels meegelezen. Zo kon ik altijd terecht als een soort privé leerling bij Dr. Paul Brood, afgestudeerd op 17e eeuwse recht en nu archivaris bij het Nationaal Archief in Den Haag. Wat namelijk nooit was gebeurd, en wat wel broodnodig was: analyse van alle 17e eeuwse rechtszaken. Het gevolg was dat het beeld van het ontstaan van Hoogeveen

totaal op zijn kop kwam te staan. Een groep meelezers werd ingelicht over de resultaten. Zo lazen zowel het toenmalige college van B&W en het bestuur van de Historische Kring Hoogeveen van begin af aan mee. Weinigen realiseerden zich hoe ingrijpend een en ander was voor onze visie op de beginperiode. De teksten werden digitaal gepubliceerd. U kunt meelezen in een serie rapporten van in totaal 977 bladzijden A4. Het werd mijn dikste onderzoek. Dik 10 jaar werk.

Een inleiding op het hele onderzoek, een beeld van hoe ik er naar toe ben gegroeid, hoe er een concrete vraag van o.a. burgemeester Urlings naar me toe kwam, en welke vragen leidend waren bij het onderzoek en het uitwerken ervan.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/00korteinleiding.pdf>

Een inleidend hoofdstuk, over de belangrijkste archeologische vondsten in Hoogeveen en omstreken:

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/boek00archeologie3.pdf>

De oudste geschiedenis van het veengebied, zowel dat wat viel onder Zuidwolde als de venen van Meppen en de leengoederen van Ruinen. Tevens de oudste kerkgeschiedenis van wat nu gemeente Hoogeveen is.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/boek01markegronden.pdf>

De contracten uit de periode 1616-1630, en de uitleg daarvan bij de diverse afspraken en vermeende afspraken, op basis waarvan uiteindelijk de Compagnie van 5000 Morgen kon worden opgericht. Tevens uitleg waarom zeker is dat Hoogeveen niet is gesticht in 1625.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/boek02veen1616-1630.pdf>

De oprichting van de Compagnie van 5000 Morgen en de grote spanningen tussen de deelnemers onderling. Een flink deel ervan treedt uit, omdat men aangeeft dat Roelof van Echten een onbetrouwbare zakenpartner is. We zouden het in gewone taal omschrijven als beschuldigen van oplichten.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/boek03spanning1631-1632.pdf>

De oudste geschiedenis van de Ossehaar, bij Echten, ontstaan als arbeiderskolonie en ontginningsboerderijen door Roelof van Echten.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/boek04ossehaar.pdf>

De beginjaren van de Hollandse Compagnie, haar interne functioneren en relaties met de andere participanten van de Compagnie van 5000 Morgen. Het gaat over de periode 1635-1643, waarna de compagnie zich opdeelt.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/boek05HollCompagnie16351643.pdf>

Enige genealogische aantekeningen rondom enkele vooraanstaande Hollandse participanten.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/boek5agenealogie.pdf>

De eerste grote territoriale conflicten over het gebied van de Compagnie van 5000 Morgen en de Hollandse Compagnie. Conflicten met omliggende marken en de boeren van Overijssel.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/boek06territorialeconflicten.pdf>

Organisatorische, bedrijfsmatige en landschappelijke ontwikkelingen binnen het gebied van de Hollandse Compagnie.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/boek07werkgebiedhollandsecompagnie.pdf>

De ontwikkeling van het eerste dorp Hoogeveen. De oudste panden, de vorming van een leefbare kolonie, de brandweer, de groeiende omvang van de bevolking en het hoe en waarom van de naam Hoogeveen.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/boek08ontwikkelingdorp.pdf>

De oudste geschiedenis van kerk en school op het Hoogeveen en de relatie met de participanten van de Compagnie van 5000 Morgen. Het begin van een fonds voor kerk, school en armen.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/boek09kerkgeschiedenistot1685.pdf>

De oudste geschiedenis van de tamboer, de trommelslager van Hoogeveen, en aantekeningen over enige andere trommelslagers en omroepers in het 17^e eeuwse Drenthe.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/boek10tamboergeschiedenis.pdf>

De gouden jaren van de Hollandse Compagnieën (1643-1663)

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/boek11HollCompagnie43-63.pdf>

De veenkolonie Hoogeveen maakt haar eerste oorlogen mee. De bevolking moet onder moeilijke omstandigheden zien te overleven. Eigen troepen vernietigen de verlaten in de Hoogeveense Vaart.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/boek121663-1679oorlogen.pdf>

We lezen enkele oorspronkelijke teksten uit de 17^e eeuw aangaande de Münsterse oorlogen en de rol van de tamboer/trommelslager in de politieke literatuur uit die dagen. Het gaat hier om bijlagen.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/boek12abijlagen.pdf>

Het graven van de Hoogeveense Vaart, de oudste geschiedenis en een overzicht van de functionarissen om de vaart te kunnen gebruiken. Een blik op de oudste gegevens die we hebben van de pramen.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/boek13hoogeveensevaart.pdf>

Een overzicht van de conflicten over de zuidgrens van Hoogeveen, tot in de 19^e eeuw. De bijna-oorlog van 1790.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/boek14zuidgrenstot19eeeuw.pdf>

Het ontstaan van de Heerlijkheid Echtens-Hoogeveen, het functioneren van de Heren van Echten en de schulten in deze context. Uitleg van het recht van marken tot eigen regelgeving.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/boek15jurisdictie.pdf>

De geschiedenis van de Heerlijkheid Echtens-Hoogeveen na de Münsterse Oorlogen en de grote vraagtekens daaromtrent van de zijde van de Landschap Drenthe in de 18^e eeuw.

<https://www.albertmetselaar.nl/publicaties/boek16jurisdictienaoorlog.pdf>